

Flore Plisnier, *Te wapen voor Hitler. Gewapende collaboratie in Franstalig België 1940-1944*, Antwerpen-Amsterdam, Meulenhoff-Manteau, 2008, 181 pp., ill., ISBN 978 90 8542 142 9 | Dit boek van een jonge Waalse historica verscheen oorspronkelijk in het Frans.¹ Het werd onmiddellijk vertaald, een eer die werken over de collaboratie in Vlaanderen eerder zelden te beurt valt. Ook het standaardwerk van de Britse historicus Martin Conway over Rex is, naast het Engels, gepubliceerd in de twee landstalen.² Is er in Vlaanderen meer belangstelling voor de Franstalige collaboratie dan andersom? Alain Colig-

1. F. Plisnier, *Ils ont pris les armes pour Hitler. La collaboration armée en Belgique francophone*, Bruxelles, 2008.

2. M. Conway, *Collaboration in Belgium. Léon Degrelle and the Rexist Movement*, New Haven-London, 1993. In het Nederlands verschenen als *Collaboratie in België. Léon Degrelle en het Rexisme, 1940-1944*, Groot-Bijgaarden, 1994.

non en Chantal Kesteloot wezen er nochtans op dat de negatieve stereotypering van het ‘collaborerende Vlaanderen’ in Franstalig België breed verspreid is.³ Dat creëert blijkbaar nog geen lezersmarkt. Misschien zorgt het taboe dat in Franstalig België rustte op de ‘eigen’ collaboratie wel voor een lezersmarkt in Vlaanderen dat nu wel eens ‘het ware verhaal’ van de andere zijde wil kennen. Fabrice Maerten, die samen met SOMA mee de schouder zette onder de realisatie van het boek, stelt in het woord vooraf: *“Wallonië worstelt almeer dan dertigjaar met een crisis. De economische achterstand ten opzichte van het dynamische Vlaanderen neemt toe en het compenseert deze achterstand op symbolische wijze door zijn onberispelijk politieke verleden tegenover het zogenaamde zwarte verleden van Vlaanderen te plaatsen.”* Gewapende collaboratie in Franstalig België toont aan dat de taboes aan de andere kant van de taalgrens sneuvelen. Onder gewapende collaboratie verstaat Plisnier de diverse militaire en paramilitaire formaties waarin Franstalige Belgen in dienst van de bezetter traden. Vooral het Waals Legioen waarmee Rex-leider Léon Degrelle naar het Russische front trok, is bekend bij het brede publiek. Maar op het thuisfront opereerde ook nog de Garde Wallonne (ongelukkig vertaald als Waalse Garde) te vergelijken met de Vlaamse Wacht. Aanvankelijk vormde Rex en zijn in 1940 opgerichte militie, de Formations de Combat, de rekruteringsbasis. Mede doordat Degrelle van de militaire inzet zijn belangrijkste politieke troef maakte, werd Rex leeggezogen door de militaire collaboratie. Wat overbleef van Rex werd meegezogen

3. A. Colignon & Ch. Kesteloot, *‘Nazis durant les guerres’. De visie op de Vlaamse collaboratie in Wallonië en Brussel*, in: J. Gotovitch & Ch. Kesteloot (red.), *Het gewicht van het oorlogsverleden*, Gent, 2003, pp. 121-147. Ook dit boek verscheen oorspronkelijk in het Frans: J. Gotovitch & Ch. Kesteloot (red.), *Collaboration, répression. Un passé qui résiste*, Bruxelles, 2002.

in een spiraal van geweld. Rexisten geraakten betrokken bij diverse politionele organisaties die zich te buiten gingen aan contraterreur en excessief geweld, al dan niet verbonden met ‘gewoon’ banditisme. Plisnier toont aan dat deze politiebenden maatschappelijk wrakhoutr rekruteerden. Een op drie van de leden had een strafblad. Maar ook de Garde Wallonne trekt vanaf 1942 alles behalve politiek gemotiveerde rekruten aan. Waar in 1941 geen enkel lid een strafblad had, liep dit voor de lichte 1942 op tot tweederde. Deze sociologische gegevens zijn uiterst interessant ook in het licht van de heel verschillende wijze waarop de (gewapende) collaboratie in de beide landsdelen wordt gepercipieerd. Dat de collaboratie in Wallonië ‘misdadiger’ was, lijkt heel letterlijk genomen te mogen worden. Het is dan ook jammer dat de auteur geen vergelijking maakt met Vlaanderen. Er zijn nochtans gegevens beschikbaar en de auteur kent ze ook blijkens haar bibliografie. Zo maakte Kristof Carrein een sociologische analyse van de Vlaamse oostfronters op basis van de archieven van het rekruteringsbureau van de Waffen-SS. Een opvallende gelijkenis is dat ook in Vlaanderen het gros van de vrijwilligers arbeiders waren en dat ze verhoudingsgewijs meer in verstedelijkte gebieden woonden. Een belangrijk verschil is dat tweederde beweerde tot een collaborerende politieke partij te behoren. Dat aandeel neemt wel af in de loop van de oorlog, maar blijft toch aanzienlijk. Plisnier ziet een groot verschil tussen de twee eerste lichten van het Waals Legioen (1941-1942) die vooral uit politiek gemotiveerde vrijwilligers bestonden en de rekruten die later toetraden, alsmede de vrijwilligers die deel uitmaakten van de paramilitaire en politionele formaties die in het bezette land actief waren. Dat was *“tuig en volk dat absoluut niet deugt”* besluit de auteur. (p. 141)

[Bruno De Wever]